

2021/11/27

نویسنده: داکتر عبدالکریم وزیری
زراعت و مالداري (بخش: محصولات نباتي)

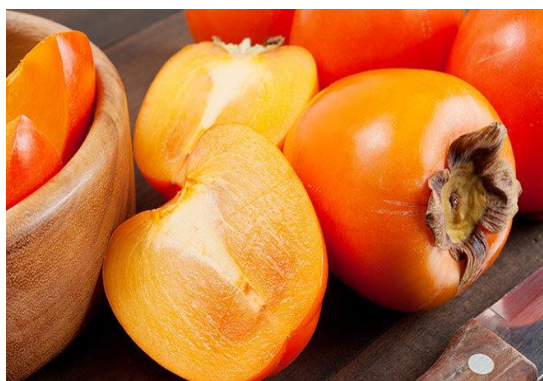
معرفی « املوک و یا امرود به معنی غذای خدایان » در قاموس کبیر افغانستان

لاتین : Diospyros kaki
انگلیسی: Kaki Tree
آلمانی : Kaki, Kakipflaume, Chinesische Quitte

املوک و یا امرود یک میوه لذیذ، صحتی و خوشبو است که درخت آن تا ارتفاع 10 الی 20 متر بلند شده، به فامیل (Ebenaceae) تعلق دارد. درخت املوک از نگاه شکل به درخت سیب شباهت زیاد داشته، ولی پوست تنه آن ضخیمتر و درشت تر بوده، شاخچه های جوان آن مو دار می باشد. نام املوک و یا امرود (Diospyros) به معنی غذای خدایان از زبان یونانی گرفته شده است.

برگ های آن چرم مانند با حاشیه صاف به شکل تخم مرغ به طور متناوب بالای شاخچه ها قرار داشته، طول آنها به 10 الی 20 سانتی متر رسیده، در قسمت بالایی بدون پت (طاس) با رنگ سبز تاریک و در قسمت پایینی پت دار با رنگ سبز روشن می باشند.

درخت املوک از اواخر بهار تا اوایل تابستان شگوفه نموده، گلهای نر و ماده آن از هم جدا قرار دارند. بعضی از انواع آن دوجنسه و بعضی هم یک جنسه هستند. حاصل یک درخت به طور اوسط تا 100 کیلو گرام می رسد.

تصاویر 1 - 4: تخم - گل - درخت و میوه املوک.

گل ماده به شکل یک یا منفرد از چهار گلبرگ تشکیل شده و نسبت به گل‌های نر بزرگتر و دارای رنگ زرد می باشد. کاسبرگها پت دار و گوشتی بوده و نسبت به گلبرگها بزرگتر اند. این کاسبرگها که تعداد شان به چهار عدد می رسد، مانند یک جام، گلبرگها را از عقب احاطه می کنند (تصویر 2). گل‌های نر به تعداد دو الی پنج گل در یک گروپ تشکیل می شوند.

املوک به بزرگی 5 الی 12 سانتی متر به اشکال مختلف کروی و یا بیضوی با پوست صاف و براق بوده، شبیه به بادنجان رومی و یا مرچ دلمه میباشد که در عقب آن کاسبرگهای گوشتی و ضخیم به شکل فرورفته، بعد از حاصل برداری هنوز هم دیده می شوند. جالب و قابل تذکر است که میوه املوک بعد از برگ ریزی در فصل پاییز پخته شده قابل مصرف می باشد.

املوک دارای چهار تا هشت عدد تخم (دانه) سخت به بزرگی 13 تا 19 ملی متر بوده که به شکل هموار و یا هلالی به رنگ قهوه نی تاریک و یا سیاه جلا دار (تصویر 1) در بطن میوه در مقابل هم قرار دارند. گونه های پرورشی املوک مانند شارون فروت (Sharon Fruit) که در اسرائیل تربیه شده، بی دانه هستند. گوشت املوک رنگ نارنجی مایل به زردی دارد.

جایگاه اصلی این نبات آسیا بوده، ولی امروز در حدود 550 نوع آن در سراسر جهان در مناطق مرطوب و گرمسیر و نیمه گرمسیر زرع میگردد. اولین نوع پرورشی درخت املوک 2000 سال قبل در چین ترویج و غرس گردیده است.

طبق گزارش سازمان غذائی و زراعت مؤسسه ملل متحد (FAO) تولیدات سالانه جهان در سال 2019 به بیشتر از چهار میلیون تن بوده است. بزرگترین کشور های تولید کننده این میوه به ترتیب چین، کوریای جنوبی، جاپان، آذربایجان و برازیل می باشند. در افغانستان نیز املوک تولید میگردد که حاصل آن در سال 2020 به مقدار 2500 تن بوده است.

املوک حاوی 76 % آب، 18 % مواد قندی، 3 % مواد فیبری، پوتاسیم، کلسیم، مگنیزیم و ویتامین های A, B₁, B₂, B₃ و C بوده، مقدار شحم آن پایین است.

ارزش داروئی املوک نظر به داشتن خاصیت های ضد التهابی، پائین بردن کلسترول در خون، ضد آتروز، برای تداوی معده دردی، رفع مشکلات دستگاه هاضمه و غیره بسیار بلند است.

مصرف املوک به حیث میوه شیرین و لذیذ محبوبیت خاص دارد که در کنار تازه خوری در تولید شربت، اقسام سلات، ترشی، مربا، چنتی و غیره نیز از آن استفاده می شود.

Source of photos: https://www.google.de/advanced_image_search

به صفحه قاموس کبیر افغانستان خوش آمدید

تیم بنیان گذار این قاموس آرزو دارد، داشته های این گنجینه که نمایانگر اصالت افغانستان باستان است شما را تا حد لازم مدد رساند